

„BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA 2008” PÁLYÁZAT

ZÁRÓJELENTÉS

Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatal
Főépítészeti Iroda

ZÁRÓJELENTÉS

„BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA 2008” PÁLYÁZAT

Általános ismertetés

Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala nyilvános pályázatot hirdetett „Budapest Építészeti Nívódíja 2008” címmel 2008. szeptember 29-én.

A Nívódíjat az arra érdemesnek talált megvalósult építészeti alkotások nyilvános pályázat keretében nyerhették el.

A pályázatokat 2008. október 31-ig lehetett beadni.

[Az eredményhirdetés időpontja 2008. december 3.](#)

A pályázat célja, a részvétel feltételei

- az építészeti és környezetkultúra fejlődésének, új érték teremtésének, valamint a hagyományos értékek megőrzésének elősegítése,
- a városképet formáló építészeti alkotások elismerése és megismertetése,
- az igényesen megtervezett és megépített, illetve magas színvonalon, értéknövelő módon rehabilitált építészeti alkotások megvalósításában résztvevők jó együttműködésének ösztönzése.

A pályázatra benevezhettek Budapest közigazgatási területén megvalósult, a főváros építészeti arculatát befolyásoló, megvalósult, új, illetve értéknövelő módon rehabilitált épületek.

A pályázatra csak olyan épülettel lehetett jelentkezni, amelynek tervezője azonos az építési és használatbavételi engedélyben feltüntetett, és amelynek használatbavételi engedélyét 2006. július 1. után adták ki. Nem vehetett részt a pályázaton olyan épület, amely nem rendelkezett jogerős használatbavételi engedéllyel, vagy az építéssel kapcsolatban szerzői jogi vagy etikai vita áll vagy állt fenn.

Pályázatot nyújthatott be minden olyan személy, aki az épület megvalósításában felelős tervezőként, generálkivitelezőként vagy tulajdonosként (építtetőként) közreműködött, és a pályázati kiírás feltételeit magára nézve kötelezőnek ismerte el.

A pályázatokat 5 kategóriában, – közhasználatú vagy közösségi célú intézmény (1), iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület (2), legalább négy lakást tartalmazó lakóház (3), műemlék-helyreállítás és rehabilitáció (4), egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás (5) – lehetett benyújtani, a pályázónak kellett a kategóriát (vagy kategóriákat) a jelentkezési lapon jelölnie.

A pályázatok beadása

A pályázatokat a pályázók személyesen nyújtották be a pályázat bonyolításával megbízott Studio Metropolitana Kht. (Budapest, VII. ker. Madách tér 3.) titkárságán. A pályázatra 18 pályázat érkezett. A pályázatokat a Bírálóbizottság előtt bontotta a bizottság elnöke 2008. november 4-én a Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatal Főépítész Iroda tárgyalójában (III. 402.).

A „Budapest Építészeti Nívódíj 2008” pályázat Bírálóbizottságának tagjai

Beleznay Éva	A bírálóbizottság elnöke
Bojár Iván András	Fővárosi Önkormányzat Városarculati tanácsnok
Várkonyi András	Fővárosi Önkormányzat Várostervezési és Városképvédelmi Bizottság
Hegedüs Viktória	Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala Főépítészeti Iroda
Kapy Jenő DLA	Budapesti Építész Kamara
Ráday Mihály	Budapesti Városvédő Egyesület
Csontos Györgyi	Magyar Építőművészek Szövetsége
Aczél Gábor	Magyar Urbanisztikai Kht.
Dr Schneller István	Corvinus Egyetem
Csanády Pál	Alaprajz folyóirat
Wesselényi-Garay Andor	Átrium folyóirat
Vargha Mihály	Építészfórum - epiteszforum.hu- elektronikus folyóirat
Csontos János Torma Tamás	Kő kövön TV magazin ATV MTV Kultúrház
Szegő György	régi-új Magyar Építőművészet folyóirat

BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA 2008 pályázatai

	az épület neve, címe	a pályázó neve	kat.
1.	Andrássy út 23. átépítése 1061 Andrássy út 23.	König Tamás, Wagner Péter	4
2.	Kopaszi gát XI. kerület	Turányi Bence	1,5
3.	Semmelweis Egyetem, Oktatási Központ IX. Tűzoltó u. 22. tömb	Noll Tamás	1
4.	FORD autószalon XI. Budaörsi út 179.	Paunoch János	2
5.	Pszichiátriai betegek 3x12 férőhelyes lakóotthona XVIII. Ráday Gedeon u. 3.	Weidemann Konrád	1
6.	Budafoki Víztorony XXII. Kamaraerdei út	Perényi Tamás, Kolossa József	5
7.	Flórián udvar III. Flórián tér 1.	Tóth Csaba – Budapesti Ingatlanhasznosítási és Fejlesztési Nyrt. (építészek: Kalo, Pásztor)	2,4
8.	Richter Gedeon Kémiai Kutató-, és Irodaépület 1103 Gyömrői út 30-32.	Zoboki Gábor	2,5
9.	Millenium Tower III. IX. Lechner Ödön fasor 8.	Vadász Bence, Miklós Zoltán	2,5
10.	Szemlőhegyi 7 lakásos társasház II. Szemlőhegy u. 33/B.	Vadász Bence, Nyári Krisztián	3
11.	Corvinus Egyetem Új Épület, és Stúdium irodaház 1093 Közraktár u. 4-6.	Scheer Sándor, MARKET Építő Zrt. Építész: dr. Oláh M. Zoltán	1,2
12.	RiverLoft lakó-, és irodaépület XIII. Révész u. 27-31.	Tima Zoltán	4
13.	Haller Gardens Irodaház IX. Soroksári út 32-34.	Kertész András Tibor DLA, Marán Balázs, Scheer Sándor	2
14.	KRÜLL-UNG irodaház 1033 Reményi Ede u. 2.	Kalo Emese, Szabó Eszter, Pásztor József	2,5
15.	Kesztyűgyár Közösségi Ház 1086 Mátyás tér 15.	Alföldi György	1
16.	Átrium Park Irodaház XIII. Váci út 45.	Szerdahelyi László	2
17.	Gate Way Office Park 1138 Dunavirág u. 8.	Dr. Fekete Lajos	2
18.	Óra Villa XII. Diana u. 23/b	Eleőd Ákos	4

Pályázatok elbírálása

A Bírálóbizottság megállapította, hogy az idei NÍVÓDÍJ pályázatra 18 terv érkezett.

Közhasználatú vagy közösségi célú intézmény 4 épület, iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület kategóriába a vegyes funkciókat is figyelembe véve 9 épület sorolható, ezekből egy kereskedelmi, a többi irodaépület. Egy lakóházat, és négy műemlék-helyreállítást (ebből három legalább részben lakóépület) nyújtottak be a pályázatra.

Több pályázat indult az „egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás” kategóriában, de a Bírálóbizottság csak azokat kezelte ilyenként, amelyek nem voltak a többi kategóriába besorolhatók, mint a Budafoki Víztorony (6. sz. pályázat), vagy a Kopaszi gát (2 sz. pályázat), amelynél nem az épületeket, hanem a teljes környezetalakítást értékelte a Bizottság.

A benyújtott anyagok tanulmányozása után a Bizottság úgy döntött, hogy 14 épületet közösen látogat meg. Az épületlátogatások 2008. november 14-én és 15-én voltak.

Az épületlátogatásokat követően minden épületről írásos bírálat készült.

A Bírálóbizottság utoljára 2008. november 18-án ült össze, a záró ülésen egy híján minden tag jelen volt. Az ülés elején minden bizottsági tag elmondta véleményét, és javaslatot tett arra, hogy mely pályázatok kerüljenek díjazásra.

A vélemények meghallgatása után a bizottság először a díjak, majd a dicsérő oklevelek odaítéléséről szavazott. Miután eldöntötte, hogy a lakóház, és a műemlék helyreállítás és rehabilitáció (3, 4) kategóriában nem tud kiadni díjat, viszont két irodaház is kiemelkedően jó színvonalú, a Bírálóbizottság úgy határozott, hogy az „iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület” (2) kategóriában két díjat oszt.

A Bíráló Bizottság úgy döntött, hogy:

- négy pályázat nyeri el „Budapest Építészeti Nívódíja 2008” címet. A díjazottak emlékplakettet és oklevelet kapnak, pályázatonként 1.000 000 Ft díjazásban részesülnek.
- dicséretben részesül és oklevelet kap egy pályázat. Pénzjutalma 500 000 Ft.

A díjazásban részesült pályaművek és alkotóik:

„BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA 2008” CÍMET (ÉRMET) NYERTEK:
(a díjjal járó pénzjutalom pályázatonként 1.000 000 Ft)

2. számú pályázat:
Kopaszi gát
Budapest, XI. Kopaszi gát

Oklevélen szerepel:
Öböl XI. Kft. / dr. Zala László és Szalay Zoltán
Budahold Kft. / Niederländer Pál és Mátay Éva
Attraktív kert Bt. / Ivicsics János
T2.a Építész Iroda Kft, / Turányi Gábor, Turányi Bence és Mórocz Tamás

Kategória: egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás

Díj felosztása: 25% / 25% / 2x25%

3. számú pályázat:
Semmelweis Egyetem, Oktatási Központ
Budapest, IX. Tűzoltó u. 22. tömb

Oklevélen szerepel:
Noll Tamás építész vezető tervező
Madzin Attila építész vezető tervező
Csavarga Rózsa belsőépítész vezető tervező
Mázsa Ákos kivitelezési termelési igazgató
Molnár Kornél fejlesztési projektvezető

Kategória: közhasználatú vagy közösségi célú intézmény

Díj felosztása: 33% / 34% / 33%

**8. számú pályázat:
Richter Gedeon Kémiai Kutató- és Irodaépület
Budapest, X. Gyömrői út 30-32.**

Oklevélen szerepel:
Richter Gedeon Nyrt.
Zoboki-Demeter és Társai Építésziroda
ZÉ Design Stúdió
KIPSZER Fővállalkozási és Tervező Zrt.
STRABAG MML. Kft.

Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület

Díj felosztása: 100% / 0% / 0%

**14. számú pályázat:
KRÜLL-UNG irodaház
Budapest, X. Reményi Ede u. 2.**

Oklevélen szerepel:
Krüll-Ung Kft.
Építész Kaláka Kft. /Kalo Emese, Szabó Eszter, Pásztor József,

Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület

Díj felosztása: 100% / 0% / 0%

**„BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA 2008” ELISMERŐ OKLEVELET NYER:
(az elismeréssel járó pénzjutalom 500 000 Ft)**

**6. számú pályázat:
Budafoki Víztorony
Budapest, XXII. Kamaraerdei út**

Oklevélen szerepel:
Perényi Tamás DLA
Kolossa József DLA
Fővárosi Vízművek Zrt. / Pálfi Imre

Kategória: egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás

Díj felosztása: 100% / 0% / 0%

1. pályázat:

Andrássy út 23. átépítése
1061 Budapest, Andrássy út 23.

Pályázó: Kőnig Tamás, Wagner Péter építész tervezők
Kategória: műemlék-helyreállítás és rehabilitáció

A korábbi korokban épített házakat kiürítő és helyüket „zöldmezős” beruházásra alkalmasnak tartó V-VI-VII-VIII. kerületi spekulációs világban az ebbe a sorba tartozó, üresen pusztuló Paulay Ede utcai Pollack és Andrássy úti Lechner féle házak közötti sarkon álló Freund-féle ház szerencsésnek mondható. Felújították, s nagyjából megtartva, de bővítve megkapta a jogot a továbbélésre.

A hibákat legfőképpen a beruházó-váltás, s a beruházó minél több m²-ből minél nagyobb haszon megszerzésére való törekvése okozza. Valamint a kivitelezésből adódó problémák. Ez utóbbiak közül legfeltűnőbb talán a lépcsőházi radiátorok megjelenése emeletről emeletre. Az egész házat – épületen belül – összekötő lift ötlete és elhelyezése kiváló, megjelenése már nem igazán az.

Példa szerű az építész páros hozzáállása a korábbi korok építészeti, belsőépítészeti értékeihez, azok tiszteletben tartása, s kezelése. Nem véletlenül hozott számukra nemzetközi elismerést a két építészeti értékrendet is tükröző Új Színház felújítása.

A bejárat, a lépcsőház, a piano nobile lakása számos értéke megmaradt, s restaurálásra, ill. rekonstruálásra került. Az udvari ólmozott üveglakos ajtó, a stukkók, a kovácsoltvas díszítmények, faburkolatok mind ezt bizonyítják, s a – legtöbb házban elpusztított, itt – megtartott, helyreállított terazzo nemkülönben. Zavaró legfeljebb a város legszebb irodaterének egyikévé lett lakás kandallóiba épített áltűz, mint mai fűtőeszköz.

Az összhatás pompás, ahogy egy Andrássy úti palotához illik. Éppen ezért zavaró az udvar átlátszatlan lefedése, mely alá az eredetileg tervezett lakásokat kiszolgáló wellness részleg helyett bolti raktár került. Az építészek, s az építészet megerőszakolásának példatárába tartozó eset. A tető újra megépített terébe helyezett kétszintes irodatér is kényeszes megoldás, bár a tervezők a maximumot nyújtották. A mai elvárásoknak megfelelően jól megkülönböztethetően elválik a megtartott, helyreállított épület, s a kortárs hozzáépítés. A helyreállított sgrafittós udvari homlokzatok fölött azért kétségkívül idegenül hat a ráépített két szint. Szerencsére sikerült megoldaniuk, hogy az Andrássy út összképében – utcaszintről - nem jelentkezik, s a rekonstruált bábos korlát mögött meghúzódik szerényen. Teraszairól pompás a kilátás az Operaházra és a pusztuláshoz egyre közelebb kerülő szomszédra...

2. pályázat:

Kopaszi gát

XI. Budapest, Kopaszi gát

Pályázó: Turányi Bence

építész tervezők: Turányi Gábor, Turányi Bence, Mórocz Tamás

Kategória: egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás.

„Fűre lépni szabad!”

A Kopaszi gát földnyúlványán az épületsor követi a spontán kialakult eredeti beépítés pavilon-jelleg hangulatát. A „csupán” zöldterület beépítése megelőzi az idény-jellegű „pavilonosodást”, így egész évben használható megoldásra ad kulturált építészeti javaslatot. Sajnálatos, hogy a kész épületeknek csak ilyen kis része funkcionál – a part életében fontos lenne az aktív működésük.

Az építészeti koncepció alapját egy szabadon használható váz- és burkolatrendszer képezi, amely formában és nagyságban különböző vendéglátó és szolgáltató létesítményeket tud befogadni.

A tartószerkezet egyedi acél pillérváz szerkezet és előregyártott faváz szerkezet. Az alapozás vasbeton lemezalap tömörített kavicságyon. A födémek acél trapézlemezen kialakított vasbeton lemezek. A lépcsők szerelt acél szerkezetek. Az épületek merevítését vasbeton pengefalak és acél andráskeresztek biztosítják.

A homlokzatok hőszigetelt, szerelt rétegtrendű homlokzati falszerkezetek, belső oldalon párazáró fóliával, gipszkarton burkolattal, külső oldalon ásványi szálal hőszigetelés és átszellőztető légrés elé szerelt felületkezelt Finnforest fatáblás homlokzat burkolattal vagy Thermo-wood hőkezelt fenyő deszkaburkolattal. Ebbe a hőszigetelt, pórszórt felületkezelésű alumínium szerkezetű nyílásszárók (Wicona) harmonikusan illenek.

A járható tetőterasz részen a tetőszerkezet hőszigetelt, járható, fordított rétegtrendű lapostető, Thermowood hőkezelt fenyő deszkaburkolattal. A tetőfedésnél korcolt rendszerben kialakított Prefa festett alumínium lemezfedés.

Belső kialakítás flexibilis, amely jelenleg még nincs kiépítve. Könnyűszerkezetes (gipszkarton) válaszfalak igény szerint tetszőlegesen berendezhetők. A közmű (víz, csatorna, elektromos) beállítások és csatlakozások kiépítve, fan-coil hűtés helye előkészítve a tetőteraszon.

A közösségi terek és az azt nem beépíteni, hanem kiszolgálni vágyó építés példaszerű alkotása előtt állunk. A város számára fontosak az ilyen „kísérletek”, ahol a fejlesztő és az építész együttműködéséből az ott élők számára „jó helyek” keletkeznek, emellett gondolatiságukkal és igényességükkel a város arculatát gazdagítják.

A Kopaszi gát épületegyüttesét az „egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás” kategóriában Építészeti Nívódíjra érdemes.

3. pályázat:

**Semmelweis Egyetem, Oktatási Központ
IX. Budapest, Tűzoltó u. 22. tömb**

Pályázó: Noll Tamás

építész tervezők: Noll Tamás, Madzin Attila, Csavarga Rózsa

Kategória: közhasználatú vagy közösségi célú intézmény

Az egyetemi épület a ferencvárosi rehabilitáció legnagyobb beruházása, amely mintegy 15 éve szerepel az elképzelések között. A 2002-ben készült szabályozási terv meglehetősen pontos előírásokat fogalmaz meg az épülettel szemben, melyeket a terv készítése során példamutatóan figyelembe vettek a tervezők. Így létrejött a szabályozási terv szerinti új tér (Vendel-tér), a tömbbelsőben az észak-déli irányú gyalogos passzázs, a Tűzoltó utcai zárt sorú csatlakozás a megmaradó épületsorhoz.

A tervezés legnagyobb nehézségét nyilván a hatalmas épülettömeg környezetbe illesztése jelentette, annak ellenére, hogy a Vendel és a Tűzoltó utca felől is nagyobb tömegű épületek határolják az egyem számára kijelölt területet (iskolák, és a volt Forte-labor lepusztult, terror-támadást idéző épülete). A megvalósult Oktatási Központ minden nézetből megfelelő látványt nyújt, sehonnan nem tűnik túldimenzionálnak. A Thaly Kálmán utca felől az előreugró párkány takarja a felső szinteket, így az épület alacsonyabbnak tűnik. A Tűzoltó utcában a szomszédos épülethez történő zárt sorú csatlakozás megoldása mintaszerű. Az épület keleti oldalán, a gyalogos passzázs felé néző, jól tagolt homlokzat alkalmazkodik a környezet beépítéséhez.

Az Oktatási Központ alaprajzi szervezése világos, áttekinthető. A három belső udvart határoló keresztirányú szárnyak logikus rendszert alkotnak. Az üveggel határolt belső udvarok térhatása kellemes. A közterülethez kapcsolódó „fél-publikus” tér, a több szintet átfogó aula nagyvonalú megoldás, amely alkalmas a nagy forgalom fogadására, de intim hangulatú, kisebb tereket is tartalmaz (büfé-szigetek, galéria).

Az épület anyaghasználatát a visszafogott elegancia jellemzi. A külső kőburkolat jól illeszkedik a környező iskola-épületek téglarchitektúrájához, valamint a lakóépületek vakolt homlokzataihoz. A belső térben a nyersbeton, a fa és az üveg a meghatározó. Az aula padlóburkolatára pályázatot írtak ki, a megvalósult megoldás (színes öntöttbeton) tetszetős, tartóssága, illetve „öregedésének” módja azonban kérdéses, máris látszanak helyenként elszíneződések. A látszóbeton felületek kivitelezése sajnos több helyen is rontja az összbenyomást, az utólagos javítások helyenként bosszantóan bántók. Néhol „olcsó” megoldások is becsusszantak a nagyvonalúság leple alatt (pl. galéria nagyon nyomott belmagasságot eredményező álmennyezete, az előadók oldalán lévő lépcsőfeljáró korlátja, stb.). Összességében azonban az épület nagyvonalú, elegáns, jól funkcionáló, érdemes a Nívódíjra.

4. pályázat:

FORD autószalon
XI. Budapest, Budaörsi út 179.

Pályázó: Paunoch János építész tervező
Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület

A városszéli bekötőutak mentén autókereskedések sorakoznak Budapest összes külső kerületében. Az autószalonok többsége hasonló építészeti elvek alapján szerkesztett: látványos nagy belmagasságú bemutatótér, mellette-mögötte irodákkal és a hozzájuk tartozó kiszolgáló funkciókkal. Az építészeti megfogalmazás sokszor harsány, hiszen a gyorsforgalmú útról jól beazonosítható, könnyen felismerhető épület az autókereskedők igénye. A Budaörsi úti Ford Autókereskedés szerencsére harsány motívumok helyett inkább visszafogott, sima megjelenéssel operál, miközben eleget tesz a klasszikus autószalon-elvárásoknak is: nagy belmagasságú eladótér, irodasor a galérián, antracitszürke-fehér és fémlemez homlokzati elemek. Mindez már-már dicséretesnek mondható.

A funkcióból adódó kötöttségek ellentmondásba kerültek a környezettel: a Budaörsi út felé meredeken eső telken nem tudták az épületet kulturáltan elhelyezni; a terepbevágások brutális beavatkozásnak tűnnek. Az épület, és a mögötte megépített támfal, és terep kapcsolata esetleges, egyes támfalak anyaghasználata silány, csakúgy, mint az épület mögötti telekrész kertészetépítészeti (?) kialakítása. A környezet ilyen mértékű lekezelése éles kontrasztot képez az épület eleganciájával, igényes anyaghasználatával.

Kár, hogy az épület a terepadottságokat nem tudta javára fordítani, mert így nem tudott kilépni a tucat autószalon kategóriából.

5. pályázat:

Pszichiátriai betegek 3x12 férőhelyes lakóotthona
XVIII. Budapest, Ráday Gedeon u. 3.

Pályázó: Weidemann Konrád építész tervező
Kategória: közhasználatú vagy közösségi célú intézmény

A pestszentlőrinci meglévő pszichiátriai otthon bővítéseként létrehozott épület-együttes (fővárosi szinten is) hiánypótló létesítmény, mely az új lakófunkción túl az eredeti intézmény működtetéséhez szükséges funkciók (mosoda, raktárak) befogadására is alkalmas.

Telepítésénél szem előtt tartották a helyi adottságokat: a terep vízszikkasztó rendszerét, - lehetőség szerint - a meglévő növényzetet, a későbbiekben megnyitandó út vonalától való elhatárolódást, és egyúttal az eredeti épületegyüttes felé való nyitást.

Az így kialakult „U” alakú telepítés kellő intimitást, otthonosságot nyújt az életbe kilépni szándékozó, gyógyuló betegeknek. Az épületegyüttes helyes léptékválasz-

tásával teret biztosít lakóinak saját természeti és társadalmi környezetükkel való kapcsolatuk kiépítésére, ápolására.

Az épülettömegek formálásában is tetten érhető a személyesség, emberléptékűség megteremtésének szándéka, mely a száraz, monoton funkcionalitás helyett lebontott, megtört, szétdarabolt homlokzati és tetősíkok alkalmazásával operálva szerethető, változatos szegleteket, tereket hozott létre. A központi tér felé terasszal megnyíló épületrészek egyedül a tájolásból adódó különbözőségeket kezelik sematikusán, így inhomogén komfortú teraszokat, szobákat létesítve az együttesen belül.

A programban meghatározott bővítési lehetőség a tetőtérben létesülhet, de ez a tetősík ablakok következetes használatával nem befolyásolja majd a jelenlegi épülettömeget. (Az emeleti szint akadálymentes megközelítéséhez szolgáló liftek helye már az első ütem kialakításánál is biztosított).

Az épületrészek külső, átlátható épülettagozódását a belső funkcionális rend nem tükrözi. A lakóegységek „lelkét” képező, bejárat menti konyha-étkező-nappali egység még szellős, átlátható, de a lakóterületek rendszere kusza. Az 1,20 m széles, „L” alakú, alulvilágított közép folyosóról feltárt szobák és vizesblokkok bár jól modellezik a honi lakásviszonyainkat, de egy nagyobb embermennyiséget befogadó középület esetén mégis kívánatosabb lett volna ezeket a kapcsolatokat tisztább szerkesztéssel megoldani, és egyben az akadálymentes közlekedést valójában is akadálymentesíteni. A külsőnek jóttevő épülettörések is sokszor a belső bútorozhatóság kárára váltak.

A homlokzat elemei alapján véve harmonikusak, a feladat léptékéhez mérten arányosak, esztétikus fordulatokkal gazdagítottak. Az épület terveinek műleírásában is felsorolt „korszerű szerkezeti megoldások”: például a „hőszigetelt, átszellőztetett téglaburkolatú homlokzat” és a „korszerű nyílászárók” azonban mégsem biztosítanak kellő természetes megjelenést a háznak (bár ez leginkább a kortárs termékgyártók felé adható kritika).

Az új lakóotthon mindezekkel együtt arányosan, korrekt módon teljesíti feladatát, és külső megjelenésében hozzáadott építészeti értékeket is hordoz.

6. pályázat:

Budafoki Víztorony
XXII. Budapest, Kamaraerdei út

Pályázó: Perényi Tamás, Kolossa József építész tervezők
Kategória: egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás.

A víztorony ma már szinte idejélmúlt létesítménye nagy formálási múlttal rendelkezik, és a különböző korszakokból származó víztornyok mára többször is városképi jellé váltak, még akkor is, ha eredeti funkciójuk megszűnt. Vajon így lesz e ez ebben az esetben is?

A budafoki víztorony formai megoldására a Vízművek országos nyilvános tervpályázatot írt ki, melynek nyertes terve valósult meg a város szélén a Tétényi fennsíkon, a szoborpark közelében, a beépítésre szánt és a védett természeti terület

határán. Ez az elhelyezkedés már eleve lehetetlenné teszi, hogy ma vagy később integrálódjon a torony a városszövetbe.

A tervpályázat nyertes tervező csapata ennek ellenére remeket alkotott. A tervezett torony eredeti és új hatalmas formát hozott létre a technológiailag igencsak kötött műszaki létesítményből, amely messziről is látszik és a város sziluettjét gazdagítja inkább, mintsem zavarja.

Az impozáns mű közelről meghökkent és kérdések sorát ébreszti bennünk. Mivel is állunk szemben? Vajon egy hatalmas méretű emlékmű tornyosul fölénk, vagy éppen a jövő olimpiájára készülő Budapest hozta létre az olimpiai lángot tartó kelyhet, vagy egy ufo szállt le a fennsíkon?

Talán a technológiai kötöttségek, talán a túlzott szakági aggodalom talán a városszéli helyzet teszi, de a szoborszerű építmény ma túlságosan is egyedül árválkodik a város szélén, és ehhez méltó vagy éppen méltatlan környezetének kialakítása is. A technikailag bravúros szerkezeti kialakítás és a nagystílusú forma sem tudja ugyanis feledtetni a közvetlen környezet kialakításának ideiglenességét, alulhasznosítottságát. Erre utalnak a tereprendezés hiányosságai, a bejárati rész elnagyolt kivitelezése, a függőleges tartópillér homlokzati alulkezeltsége.

Minden kritikai észrevétel ellenére nagy dolog történt Budapesten. Tervpályázat segítségével került kialakításra egy igen jelentős a városképen is szerepet játszó építmény, méghozzá kimagasló színvonalon. Megvalósítása nemcsak formatervezési, hanem szerkezettervezési és kivitelezési bravúr is. A hatalmas víztározó medence könnyedén illeszkedik az őt tartó „tenyérbe”, aszimmetrikus formálása elősegíti a távolról könnyed megjelenést. Egységes anyaghasználata is hozzájárul ahhoz, hogy a tájba illeszkedő elemként jelenjen meg. Jó lenne, ha őrzését úgy lehetne megoldani, hogy kilátóként is beilleszkedjen a város életébe.

7. pályázat:

Flórián udvar

III. Budapest, Flórián tér 1.

**Pályázó: Tóth Csaba, Budapesti Ingatlanhasznosítási és Fejlesztési Nyrt.
(építész tervezők: Kalo Emese, Pásztor József, Igar Péter)**

Kategória: műemlék-helyreállítás és rehabilitáció; iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület

A Flórián udvar az egykori dohánygyár területén valósult meg, részben átalakítással, részben bővítéssel és bontások helyén: két ütemben. Az első ütemben a Flórián tér, a hídfő és a Polgár utca által leírható U-alakú tömb irodaépületeinek megújítása történt meg, a homlokzatok és – a tartószerkezetek kivételével – minden épületszerkezetet felújítottak. A II. ütemre maradt a KÖH által az elvi engedélyben előírt örökségvédelmi hatástanulmánynak megfelelően mélygarázs helyett kialakítandó parkolóház, díszudvar és előcsarnok. Ezeknek az egységeknek figyelembe kellett venniük a római régészeti leletek helyét és védelmét.

A Polgár utcai „intézményportát” is magába foglaló parkolóépület 6 szintjén 229 gépkocsi helyezhető el, ami az adott területen bravúros megoldás, építészeti arculata funkciójának és egy speciális foghíj-helyzetnek megfelelő.

Az igazi kompozíciós kontrasztot, a 19. század végére jellemző téglarchitektúrát ellenpontoszó, torz négyszöget formázó, zöldtetővel, illetve üvegprizmákkal megoldott fogadótér. Az irodaépületek főbejárata a gépkocsival érkezők számára az udvar és ez az előcsarnok. Az udvar a mai kertépítés jegyeivel, burkolataival, zöldtelepítésével csatlakozik a kortárs eszközökkel formált, tömegében visszafogott, a környező architektúrát tiszteletben tartó új bejárat elemhez.

A terület egy nagyobb átalakulás előtti „várakozó” helyzetben van: a Hajógyári-sziget és a Zichy-kastély (utóbbi felújítására kiterjed a vagyonkezelő Műemlékek Nemzeti Gondnoksága „Hat kastély” programja) közvetlen közelben vannak, és a közeljövőben alapvetően meg fogják változtatni a környezet arculatát. A tervezők jól döntöttek, amikor a formálódó környezetben a kialakult, részben műemléki értékű, de nem műemlék tömb összképet nem akarták megváltoztatni, és befelé forduló kortárs hangsúlyokra törekedtek. Az irodafunkció megkövetelte friss imázs kialakításával, szinte kisarchitektúraként, csupán a belső udvarra szorítkozva teremtették meg – magas építészeti színvonalon.

Maga a tervezett kisarchitektúra nem díjazható, de az építész magatartása igen.

8. pályázat:

**Richter Gedeon Kémiai Kutató-, és Irodaépület
X. Budapest, Gyömrői út 30-32.**

Pályázó: Zoboki Gábor

(építész tervezők: Zoboki Gábor, Oláh Éva, Tóth Zoltán)

**Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület,
egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás.**

Magyarország egyik legnagyobb termelővállalata igazi, vizuális kakofóniában majdnem egy egész utcát tölt meg Kőbányán, a Gyömrői út elején. 101 éve először telket vásárolt itt Richter Gedeon, ahol néhány évtized múlva már nemzetközi jelentőségű gyógyszergyár működött. Jobb esetben az érzékelhető fejlődés látványa is lehetne ez, követhető, felismerhető kortörténet, de nem az: mindent behálózna a csövek, valami felismerhetetlen tervszerűség/tervszerűtlenség, és leginkább a toldozgatás buhera, ez a több évtizedes ipari hagyomány élt túl mindent felújított részletekkel és rozsdáövezetekkel, örökösen újrakezdett, de soha be nem fejezett átalakításokkal.

A cég csak a centenáriumhoz közeledve gondolt valódi fejlesztésekre, így bízták meg a Zoboki, Demeter és Társaik Építészirodát – először némi homlokzatfelújítással, majd egy összefüggő arculati terv elkészítésével.

A zöldmezős fejlesztés első megvalósult épülete ez az iroda- és labortömb (egy megújított cégarculat első lehetséges olvasata) – annak sok-sok előnyével és néhány hátrányával. Egyrészt Zobokiék beépítési terve világos: sávós, funkcionális tagolásban a főútvonalhoz legközelebbi sávban először az irodasáv, mögötte

zöldsávval elválasztva előbb az üzemi épületek vonala, majd harmadikként, legbelül a kiszolgáló és energiaépületek sávja.

Az első, impresszionista megközelítésben tehát ez a változatos nyugalom a cég új arca: nem elnagyolt, szögletes és hideg fajta, nem tekintélyelvűen méltóságteljes, inkább racionálisan innovatív, látni benne a rengeteg pénzt és a drága anyagokat, ugyanakkor nyoma sincs semmi kivagyis handabandázásnak - funkcionalitásában és méreteiben is a helyén látszik lenni. A helyén van, ugyanakkor pontosan tükrözi is azt, hogy a helyén akar lenni: egyszerre az Üzenet és egy működő épület.

Ez az első megépült tömb lényegében három- illetve négyosztagú épület. Kissé zártabb, konzervatívabb bal szárnyába kerültek a vezetőségi irodák, a jobb oldali, L alakú szárny a labor- és kutatóközponté, a középső, összekötő nyaktag pedig szinte kizárólag az építészeti formáé. Ebben a lényegében lépcsőházban ugyanis - ahonnan még a recepciós fogadóblokkot is kivonták, pedig mások nyilván gondolkodás nélkül idetelepítették volna - egy máskor mellékelem vált főszereplővé.

A szögletes és többségében sötét háttér előtt egy hófehér és hajlékony lépcsővonal tűnik elő a lépcsőház huszonkét méter magas üvegfalának túoldalán, ami a még lebegőbb hatás kedvéért csak az első emeletről indul. Ez a lépcsőszobor, ez a gigantikus forma egyértelműen az épület fő attrakciója (reprezentáció). Nem mintha a két oldalsó jellegtelen lenne, sőt, a tervezőtől megismert posztmodern mozgalmasság jegyében akár önálló épületekként is megállnának. (Ráadásul hátul csatlakozik hozzájuk egy negyedik elem és negyedik forma, az erős mágneses térrel rendelkező berendezéseket rejtő NMR tornyok lemezzel borított épületszobrai.)

Az eredeti tervek alapján hátul az első emelet magasságában gyalogos közlekedő híd futott volna végig, ami a mostani és a leendő szárnyakat kötötte volna össze. Ez azonban végül nem készült el, és ettől a hátsó front kissé félbehagyottnak tűnik – szemben az utcai front „dramatikusan erős” kidolgozottságával. (Míg a tervező elől az uralkodó lépcsőmonumentum árnyékában szinte eldugta a bejáratot, hátul a híd nélkül szabadon maradt kétemeletnyi lábazatok láttán az az érzése támadhat a szemlélőnek, itt kell bemenni.)

A kissé konzervatívra - középfolyosókra fűzött cellairodák – kért és ezért szabott irodaszárny belülről igazi meglepetés: a tükröződő és részben átlátható üvegfalakkal ez az idejétműltnak tűnő rendszer is egyszerre válik korszerűvé és világossá.

Hasonlóan frappáns a laborszárny elosztása is (szigorúan védett kutatótér közepén, körülötte a kiszolgáló terek), a homlokzat síkban kissé elfordított monitorablakai pedig tükröződésekkel sikeresen oldják ezt a képet.

Nagyon hatásos együttes, sok jó forma, anyag, megoldás együtt – ugyanakkor talán éppen a nagyon kedvező és tetszetős lehetőségek (nem csak vizuális ráncfelvarrás, hanem zöldmezőben, különösebb anyagi korlátok nélkül egy nemzetközi rangú magyar gyógyszergyár arculatának valódi újrafogalmazása) miatt gondolom, hogy akár korszakos is lehetett volna, ha a pályázó a konstrukciót nem elsősorban a formai elemek hatására és csupán a különböző elemek posztmodern ellentétére bízza.

Ugyanakkor ami megvalósult igen látványos, részlet gazdag, sokszínűen elegáns. Mindenképpen díjazásra érdemes annak ellenére, hogy az arculatformálás csak részben sikerült.

9. pályázat:

Millenium Tower III.

IX. Budapest, Lechner Ödön 8.

Pályázó: Vadász Bence, Miklós Zoltán építész tervezők

Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület, egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás.

Az épület jól illeszkedik a Milleneumi Városcsopont Középület sorába, felveszi a mellette lévő irodaépület alaprajzi konfigurációját, formálását, homlokzatalakítási elveit, párkányvonalát, sőt nyaktaggal össze is épül vele.

A két épület láthatóan azonos paramétereit koncepciót meghatározó adottságként vannak jelen, így a két épület (7/A ill. 7/B) – annak ellenére, hogy más-más tervező munkája – olyan mértékben hasonlít egymásra, mintha egy kéztől származna. Ez az igazodás túlzottnak tűnik, még akkor is, ha a két épület funkciója is azonos, mindkét esetben irodaházról van szó.

Az elbírálást nehezíti, hogy az épület – annak ellenére, hogy jogerős használati engedéllyel rendelkezik – nincs belakva, sötét, vak ablakaival és üvegfalaival egyelőre halott látványt nyújt, a minőséget meghatározó - a használó ember és a téralakítás közötti – viszonylatok nem értelmezhetők, még ha a földszinten van is egy kondi-terem, amely már üzemel.

A zsűri nehéz helyzetben volt annak okán is, hogy bár a két épület hasonló anyaghasználatra törekedett, a két épületre alkalmazott anyagok, és szerkezetek minőségben eltérnek egymástól, mégpedig a most pályázaton nem szereplő épület javára.

Az épületnek, és szomszédjának is, tetőhéjalása íves kialakítású, mintha idézni akarnák a Nemzeti Színház tetőzetét, mégis a másik épületnél a megoldás jobbnak tűnik. Bírálatusunk tárgyát képező épületnél a két íves tető két íves homlokzati falban folytatódik teljesen indokolatlanul, mert ezt a megoldást sem a környezeti relációk, sem a feltételezett belső használat nem indokolják.

A Duna felőli, három rétegű üvegfal jó szerkezeti megoldás lenne, ha az egyben klíma-homlokzatként is tudna működni, de esetünkben a legkülső egy rétegű üveg valójában csak az árnyékolót védi a széltől.

Végül az alaprajzi kialakítást illetően (annak ellenére, hogy épület még nincs használatban), megjegyzendő, hogy terven jelölt osztatlan, nagyterez irodák belmagassága, és bevilágítási értékei a nagy traktusmélységekhez viszonyítva problematikusak. Ez utóbbi (ergonómiai) problémák egyébként minden befektetői irodaház esetében rendre felmerülnek.

10. pályázat:

**Szemlőhegyi 7 lakásos társasház
II. Budapest, Szemlőhegy u. 33/B.**

Pályázó: Vadász Bence, Nyári Krisztián építész tervezők

Kategória: legalább négy lakást tartalmazó lakóház,

A benyújtott dokumentációban szereplő előzmények és látványtervek lényegesen jobb építészeti megformálású, tömegében és homlokzataiban jobb arányú épület képét mutatják, mint amilyen a ténylegesen megvalósult ház lett.

A tervek alapján sajnálattal kell megállapítani, hogy az eredeti hegyvidéki terep erőteljes megváltoztatásával kialakított „platóra” került a ház, a terepre ültetés lehetőségének mellőzésével. Ebből eredően a lejtő (kert) felőli épületnézet joggal kelti a túl magas épület érzetét, amit, a tetőszint alatti, fehérre vakolt „pártázat” sem enyhít vizuálisan.

A hétlakásos társasház építhetőségi iratanyagából megállapítható, hogy az építés során, sajnálatos módon eltértek az eredeti engedélytől, és csak építési bírság megfizetése után került sor a használati engedély megadására.

A kétfogatú elrendezésű ház lakásainak alaprajzai – nyilván az építetói igények szerint – alakultak át az eredeti tervezői elképzeléshez képest. Így a földszinti és a második emeleti két-két lakás alaprajza egyezik meg, az első szint és helyzeténél fogva a tetőszinti lakás eltérő kialakítású. A lakás alaprajzok építetói igény szerinti formálása önmagában nem kifogásolható természetesen, de sajnós helyenként szakmailag vitatható, funkcionálisan körülményes használatot eredményező megoldáshoz, térrányokhoz vezetett.

Az épület homlokzatain megjelenő igényes anyaghasználat mellett a megvalósult épületen látható, a tervektől eltérő struktúrájú téglaburkolat felületek zavaróan bontják meg a homlokzatok arculatát.

Úgy tűnik, hogy ez a társasház is egyike azoknak a napjainkban épülő lakóépületeknek, ahol az építetói akarat elgyengíti az eredeti építészeti koncepciót, és a végső eredmény összességében egy meglehetősen közepszerű megoldást eredményez.

11. pályázat:

**Corvinus Egyetem Új Épület, és Stúdió irodaház
IX. Budapest, Közraktár u. 4-6.**

Pályázó: Scheer Sándor, MARKET Építő Zrt.

építész tervezők: dr. Lázár Antal, dr. Oláh M. Zoltán, Szerdahelyi László

**Kategória: közhasználatú vagy közösségi célú intézmény
iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület**

A Corvinus egyetem új épülete a főváros kiemelkedő helyén, a belvárosi térszövet Duna parti szakaszán helyezkedik el. A helyből és a funkcióból eredeztethető jelentősége ennél fogva még e díj kereteit is túllépi.

A jelentőség nem korrelál minden esetben a ház telepítésének, architektúrájának, építészeti részleteinek koncepciójával. Talán a PPP megoldás, talán az irodaház és az egyetemi funkció összeházasítása okán az épületen nem fedezhető olyan tiszta szerkesztési elv, amely az egyes összetevőit koordinálná, hierarchiába helyezné. Eme elv hiányában a belső közlekedési rendszer helyenként esetleges képet mutat, a belsőben megjelenő rendkívül finom szögtörések a raszterek bizonytalanságához vezet. Noha idővel az épület teljes funkciója oktatási lesz, mégiscsak zavaró a szimmetrikus szerkesztés, az aszimmetrikus megközelítés és az irodaszárny belső elfalazásaiból adódó ellentmondáshalmaz. Úgyszintén a konceptuális szerkesztés hiányának tudható be a főelődó tetején kialakuló, kissé beszoruló „zugsarkok”, a lépcsők és az álmennyezeti síkok bizonytalanságai.

Biztató az egyetem főhomlokzata mögött megnyíló tér, ám annak okán, hogy viszonylag kevés, permeabilis földszinti funkció nyílik ide, egyben kérdésessé válik az is, hogy mennyiben lesz képes ez a terület városi piazzává válni. Ezzel együtt vitathatatlan a bejárat sűrűsödő, spaciológiai „húzása”, ami az udvar fölé illesztett Nagyelődó tömegének köszönhető. Az oldalhomlokzatok lyukarchitektúrája az eklektikus városszövetben már némiképp sematikus, alulrészletezett megoldásként hat.

Feltétlenül üdvözlendő a főhomlokzaton megjelenő technikai lelemény, ám kérdéses az, hogy az éjszakai órákban ez a világítás nem borítja-e fel a Budapesti rakpartokra jellemző, megvilágítottság jelenségét?

Összességében megállapítható, hogy a nemes erőfeszítések ellenére nem sikerül a hely és a funkció szelleméhez igazán méltó együttest létrehozni. Amennyiben ennek a PPP beruházás képezte akadályát, felmerül annak javaslata, hogy az ehhez hasonló közfunkciók esetén az építészeti minőséget és megfelelőséget szorosabb pályázati kontroll biztosítsa.

12. pályázat:

**RiverLoft lak-, és irodaépület
XIII. Budapest, Révész u. 27-31.**

**Pályázó: Tima Zoltán építész tervező
Kategória: műemlék-helyreállítás és rehabilitáció**

Elmúlt korok építészeti alkotásainak újjáélesztése, az egykori értékek megőrzése új feltételek között – ez az igény mindig izgalmas feladat elé állítja az építész tervezőt. Még inkább igaz ez a nagyvárosok „rozsdáövezetének” napjainkra felértékelődött, „műemlékké” vált ipari épületeinek esetében – ezeknek ugyanis nemcsak építési technológia és stílus, hanem az egykori és az új funkció tekintetében is élesen eltérnek a mai modern építészeti alkotásoktól.

A Székesfővárosi Gázművek lipótvárosi üzemének központi műhely- és raktárépülete 1914-ben épült Neuschloss Kornél tervei szerint. Az elmúlt közel egy

évszázad során több rendeltetés-váltáson ment át, kisebb mértékben átépítésre került. Az egykori ipari körzet egyik meghatározó, színvonalas épülete, ami fővárosi védelem alatt áll. Mint ilyen, a terület városépítészeti rehabilitációjának során megtartandó.

A tervező munkája során az épületet egy nagyobb épületegyüttes részévé tette: az U alakzatot északról (a lakópark felől) egy új, modern épületszárnyal zárta le, minek során egy védett, szépen parkosított belső udvar keletkezett, ami ugyanakkor a nagyközönség számára is nyitott maradt. A régi épületet mintaszerűen, a részletekig terjedő leggondosabb anyagfelhasználással állították helyre. Az új funkció felerészét irodák kialakítása, felerészét különleges („loft-„) lakások létesítése lett. Az új szárny teljes egészében lakásoknak ad helyet.

Az épületegyüttes nagyvonalúságával, eleganciájával, a helyreállításnál felhasznált anyagok minőségével rendkívül kedvező benyomást tesz a szemlélőre. Az új szárny tömegében jól illeszkedik a régihez, kár, hogy építészeti jegyeiben inkább az északra folytatódó lakópark épületeihez, mintsem a felújított tömbhöz igazodik. Talán több azonosság, legalább jelzesszerűen – pl. a falburkolatban – szerencsésebb lenne. Ugyancsak sajnálatos, hogy a loftlakások belső kialakítása még nem készült el.

A tervezők és a kivitelezők munkája összességében egy magas színvonalú, példaszerű ipariépület-felújítást és újrahasznosítást eredményezett, de a hozzáépített lakóház színvonala nem emelkedik az átlagos fölé.

13. pályázat:

Haller Gardens Irodaház

IX. Budapest, Soroksári út 32-34.

Pályázó: Kertész András Tibor, Marián Balázs, Scheer Sándor MARKET Építő Zrt.

Építész tervező: Kertész András Tibor, Marián Balázs

Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület

A Haller Gardens olyan ferencvárosi irodaház-együttes, amely egy teljes háztömböt beterít. Vegyes övezet, ezért a tervezőknek dönteniük kellett: az eredeti ipari környezetre reagáljanak-e inkább, vagy a Művészetek Palotájával és a Nemzeti Színházzal startoló felemás millenniumi városnegyed-kezdeményre. Az előbbi mellett döntöttek – alighanem helyesen.

A sarokház-helyzet különösen bonyolult szituációt teremtett. A helyszínt meghatározó Haller utca északi oldala folyamatosan beépített térfal, a déli oldalon viszont épp a következő telken egy munkásszállóból átvedlett kockaszerű APEH-hivatal áll. Nem volt hát egyszerű dolguk a tervezőknek, amikor kontextusban gondolkodtak. A Haller-kapu előtt meghagyott nagy platánfa azonban szerencsés nyitánya a névadó belső kerteknek, melyek a tömbbelső tagolják. A pillérek formálása és elhelyezése ad annyi pluszt, hogy akár a kertek részének is tekinthetjük azokat.

A karcsú oszlopok burkolata nagytáblás fémlemez, ami anyagában megfelelő átvezetés a külső oldali pirosas-kőburkolatos homlokzatok és a kertekre néző sötét

tónusú üvegfalak között. A külső homlokzatokon az ablaksávok erőteljes vízszintes tagolást rajzolnak, összhangban a kőtáblák fűgáival. E horizontális ritmust markáns fémcsíkok jelenítik meg a kertoldali üvegfalakon. Különösen erőteljes a hatás a legbelső kertben.

A kő és az üveg megtermékenyítő kettőssége jellemzi a házat. Összesen 32 ezer négyzetméter irodaterület van az épületben, amelyet öt lépcsőház szolgál ki. Az irodaházi jelleget azonban szerencsésen „elkendőzi” a három füves udvar, amelyek közül a kapuzat mögötti térség izgalmas, felgyűrt kertépítészeti megoldásokkal operál. A pszeudopatak, illetve a beljebb található stilizált forráskút a természet jelzésszerű illúzióját teremti meg, ám dekorativitásuk nem zavaró. A szabálytalan tükröződésű belső üvegfalak még a csatlakozó régi háztömbök durvaságát is oldják némiképp. A tervezés a tetőkertek bravúráját is sikerrel megoldotta.

A ház funkcionalitása, az irodák rugalmasan mozgatható térfalai, illetve a reprezentatív központi aula hiánya némi ellentmondást csempésznek a kompozícióba, ám a platános kapuzat nagyvonalúsága pozitív irányba billenti a mérleg nyelvét.

14. pályázat:

Krüll-Ung Irodaház

III. Budapest, Reményi Ede u. 2.

Pályázó: Kalo Emese, Szabó Eszter, Pásztor József

**Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület
egyéb, környezet-, és arculatformáló innovatív alkotás.**

A Krüll-Ung árnyékolástechnikai cég új irodaháza a III. kerület Duna parti szövetének rendkívül heterogén, egységes építészeti karakterrel, stílussal, vagy funkcióval rendkívül nehezen leírható részén helyezkedik el. A sarokhelyzetű épület a kihívások és lehetőségek teremtette, gyakran ellentmondó szempontok egyensúlyának példája. Építészeti minőségével messze kirí környezetétől, mégsem veszi körbe a házat olyasfajta „egzisztenciális” fal, amely a kortárs építészetet a környezetétől eloldja. Noha az épület egy cég saját irodaháza, a rendeltetésébe szükségszerűen benne lévő logó, funkciót, vagyis a cég építészeti reprezentációját rendkívüli önmérséklettel hajtja végre.

Különösen figyelemre méltó ez annak ismeretében, hogy – árnyékolás-technikai cégről lévén szó, ez a tematika nem uralja a házat, mi több, a választott megoldások, anyagok kevéssé a technológia mennyiségéről, mint inkább kreatív használatáról tudósítanak. Az architektúrát a már fentiekben már említett arányos egyensúly jellemzi: noha a részletek, pontosabban azok hiánya egyfajta dobozként engedí a házat értelmezni, ez a dobozszerűség azonnal tektonikává, architektúrává válik a festői rendszer szerint kiosztott nyílásrendszerre pillantva. Rendkívül dicséretes az, ahogy a belsőben a hazai belsőépítészeti kísérletező alakjai, így Ivánka András képviselteti magát a lépcsőszerkezettel.

Az árnyékolás, mint az építészet egyik legkézenfekvőbb, ha úgy tetszik legzöldebb klimatechnológiai eleme, az épületgépészetet is meghatározza. Saját, fűrt kútból

nyert vízzel végzett fal-, és fűdémhűtés a hőszigetelések a fenntarthatóság szempontjából is vonzóvá teszik a házat.

Az épületet úgy a tervezés, mind a kivitelezés mind pedig arészletek tekintetében olyasfajta konok maximalizmus jellemzi, amely követendő példává kell, hogy emelje a házat a szakmai-, és nagyközönség számára is. E példaértékűség Nívódíjjal jutalmazható.

15. pályázat:

**Kesztyűgyár Közösségi Ház
VIII. Budapest, Mátyás tér 15..**

**Pályázó: Alföldi György
tervező: Alföldi György, Sárkány Csilla, Kolossa József
Kategória: közhasználatú vagy közösségi célú intézmény**

A józsefvárosi szociális városrehabilitációs programot koordináló RÉV 8 tervezői a Mátyás tér egyik sarkán, egy használaton kívüli üzemépület átalakításával a környék lakosságát, elsősorban a fiatalabb generációk igényeit kiszolgáló, közösségteremtő erejű közösségi házat alakítottak ki. Az ehhez szükséges forrásokat Józsefváros Önkormányzata és a Fővárosi Önkormányzat közösen biztosította. A viszonylag szűk anyagi keretek megszabták az átalakítás korlátait, ennek előnyeivel és hátrányaival együtt.

A közösségi ház létrejötte fontos mérföldkő Józsefváros jövője szempontjából. Az önkormányzat célja az itt élő fiatalok számára olyan vonzó programokat és ehhez megfelelő környezetet biztosítani, amely hozzájárul a társadalomból való kirekesztettség felszámolásához. Épp ezért az építészeti alkotáson túlmutató közösség-szervező erő az, amely igazán fontos ezen a helyszínen, és amelyet a RÉV 8 is következetesen, lépésről lépésre valósít meg. Az építészeti minőségénél fontosabb, hogy ideszokjanak a fiatalok, és ehhez a RÉV 8 az építészet eszközein túlmutató eszköztárat használ: több lépésben megújítja a környezetet is. A Mátyás tér középső része már megújult, a tervezett következő lépés a közösségi ház célközönségének idevezetése a Kesztyűgyár előtti utcarész gyalogos dominanciájának kialakításával, amely a szabadtéri rendezvények számára is vonzó környezetet teremt.

A Kesztyűgyár nyitva áll a környéken élő fiatalok előtt, az építészeti program is ezt hangsúlyozza a nyitott belső udvarral, a földszinti foglalkoztató termekkel. Az átalakított üzemépület belső terei az ipari múltat is valamelyest felidéznek, de ezek kialakítása, a szürkére festett fűdémek nem teljesen meggyőzőek. A karakteres színhasználat (piros és zöld lépcsőház) az épület használatát, a funkciók könnyű beazonosítását elősegítik, de a színválasztás több helyen megkérdőjelezhető.

Jó ötlet az ablakokon több helyen visszaköszönő, fóliázott felülettel kialakított színes virágmotívum, amely az átáramló fény megszínezésével derűsebbé teszi a belső tereket.

Nem lehet elhallgatni, hogy nonszensznek tűnik városépítészeti szempontból, hogy felújítanak –a felújítás összes kompromisszumával– egy a városszerkezetbe

nem illő, a térfalat megbontó kis épületet, míg a szomszédos többemeletes szecessziós lakóépületek omladoznak.

16. pályázat:

Átrium Park Irodaház
XIII. Budapest, Váci út 45.

Pályázó: Szerdahelyi László
építész tervezők: Szerdahelyi László felelős tervező; Stiegler Anja, Hönich István, Jakubovics Tamás, Tündik Ferenc építész tervezők
Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület

A gyors tempóban átalakuló XIII. kerületen belül az egyik legviharosabb ütemben épülő tájék a Váci út; nevezték már találóan iroda-boulevard-nak is, kifejezve, hogy a nagy autóforgalom mellett, miután a tömegközlekedési lehetőségek kimondottan jók, érdemes törekedni arra, hogy az irodafunkciók kiegészüljenek más, a városi élet minőségét emelő funkciókkal is. Pontosan ilyenfajta, az egyszerű tömbbeépítésnél többet mutató új létesítmény az Átrium Park Irodaház.

Az Átrium Park telke a Dózsa György út és a Róbert Károly körút közé esik, körülbelül e Váci úti szakasz közepére. A telek előtt szervízút segíti a forgalmat, ami parkolóhelyeket jelent fasorral, a Klapka utcánál közvetlen kihajtással a Váci útra. A hátul egészen a Kassák utcáig nyúló tömbön korábban itt álló épületeket, főleg ipari csarnokokat lebontották, mint értéktelen, elavult ingatlanokat, pedig ide, erre a szakaszra esett egy olyan ház, ami építészeti értéket képviselt. Eredetileg a Ford Motor Rt. egyemeletes székházaként és javítóüzemeként épült 1939–1940-ben, modern stílusban, építész: Peter F. Schneider (Köln). A főbejárat négy oszlop tartotta LUXFER üvegbeton előtetejét már korábban elbontották. Az irodaház földszintjét azonban 1999-ben még színvonalas tervezéssel bemutatóteremmé építették át a Primaut Gépjárműjavító és Kereskedelmi Rt.-nek, a későbbi BMW Wallis Kft.-nek (építész: Janáky György, belsőépítész: Sajó Imre; forrás Ferkai András: Pest építészete a két világháború között). A legújabb fejlesztés mindezt elsöpörte, mindössze az egykori Ford épület formáját, arányrendszerét láthatjuk némileg felidézve annak a strukturált üvegfalnak az alsó mezőiben, mely az Átrium Park legfőbb külső „ismertető jegye”.

Az üvegfal, mely főképp hangszigetelést jelent a forgalmas Váci út felé, épületszerkezeti különlegesség, és egyúttal látványelem, amit este led-fényekkel világítanak meg. Takarásában hatalmas kert-udvar komplexum szolgálja az iroda együttes dolgozóit, mint a „város a városban” piazzája. A hatalmas tömb ily módon valóban oldottabb, és mindenképpen szerencsés körülmény, hogy az eredeti tervvel szemben építésére nem több ütemben került sor. A beruházó Wallis Ingatlan Zrt. 2003–2007. között megvalósította a teljes komplexumot, és azóta már értékesítette is.

Az udvar és kert kellemes szabadtéri környezet, jó szintbeli tagolásokkal, feszített víztükrű díszmedencével (Buczkó György alkotása), éttermi-kávéházi terasszal. Lépcsőn keresztül innen is megközelíthető a vendégforgalom számára létesített „szuterén”-szinti parkoló, ami valóban sokkal célszerűbb, mintha a vendégeknek is

mélygarázsba kellene behajtani autóikkal. Az együttes méreteire jellemző, hogy 8 külön előcsarnok-porta működik benne. Ezeket a bennük használt anyagok vagy formai elemek után könnyen megjegyezhető nevekkkel ruházták fel: fém, víz, levegő, fény, fa, tűz stb.

A design elemek között említhető a különleges anyagok és díszítő eszközök használata, mint az extra fal- és térburkolatok, klinker, természetes fa-, fém- és üveg használata, az említett beépített led fények, valamint a belső parkban a komplexum két nagy egységét összekötő íves acélhíd. Kár, hogy a belső udvari beton térburkolat igénytelen. Az elrendezésnél ügyeltek arra, hogy az idelátogató számára minden egyszerűen, különösebb helyismeret nélkül megtalálható legyen; a főbejáratról jól látható és könnyen megközelíthető az összes közlekedő mag földszinti bejárata a előcsarnokokkal, és azokból a föléjük magasodó irodatömbök.

Az épületegyüttes nagy méretével együtt valóban színvonalas, bár az anyagok használatában, és gyakran formálásában is túllentül „sokoldalú”.

17. pályázat:

**Gate Way Office Park
XIII. Budapest, Dunavirág u. 8.**

Pályázó: dr. Fekete Lajos
építész tervező: dr. Fekete Lajos, Fazekas Artur
Kategória: iroda-, szállás jellegű, kereskedelmi és vendéglátó épület

Budapest egy jelentős forgalmi csomópontján, jelentős méretű és megkérdőjelezhető minőségű irodaházak mellett áll az Árpád-híd pesti hídfőjében az épület. Kelet-nyugat irányú kétszintes tömbje – helyesen – követi a nagyforgalmú, 2x3 sávú körút vonalát. A tömeg felett három darab H alaprajzú irodatömb magasodik. Az irodafunkció középfolyosós megoldásban szerveződik, a szerkezeti rend fontos méretadó eleme a parkolási szempontból ideális 7,50-es raszter. Izgalmas és jó vonalú a zúduló forgalom felé forduló, kétirányban is ferde, vibráló körúti homlokzat, melyben a tükröződő autók suhanása igazi metropolisz-hangulatot áraszt. Az építés fázisában, a szerkezet szintjén a vibrálás még előbb volt, az anyaghasználat ennek dinamikájából levett, kissé jellegtelenebbé téve az épületet.

A körút szempontjából „hátsó”, valójában első homlokzat jelentősen eltér dinamikájában és színvonalában is a másiktól; míg ott friss vibrálást látunk, itt fáradt, és túl rövid elemekkel operáló vonalkód-építészet kerül elő. Nem biztos, hogy szerencsés a teljes épületet szembeállítani a hosszanti elrendezésű tömb, úttal párhuzamos logikájával.

Mindazonáltal egy hosszú távon is érdekes, a helyszín kihívásainak megfelelő, a nagyforgalmú körút felől kedvezően feltáruuló új irodaépülettel gazdagodott Budapest, melynek építészete említett kisebb hibái mellett is sokak számára példaértékű lehet.

18. pályázat:

Óra Villa

XII. Budapest, Diana u. 23/b.

Pályázó: Eleőd Ákos építész tervező

Kategória: műemlék-helyreállítás és rehabilitáció

A hegyvidéki villanegyed egyik legjelentősebb műemlékét, az 1842-ben épült nagypolgári villát a történelem hullámai hol felemelték, hol leejtették. Míg az 1848-49-es szabadságharcban kulcsszerepet játszik, mint Görgey főhadiszállása, ahonnan a távcsövekkel kísérhette végig a vezérkar a Budai Vár visszavívását, 1919-ben már jóval gorombábban bántak vele a vöröskatonák. Százéves korában jutott legmélyebbre az épület: az ötvenes években barbár módon választották el a házat kertjétől, és nem utolsósorban attól az Óra utcától, melynek pedig névadója. Tragikomikus elem, hogy az épülettől pár méternyire durván áthajtott utca földhivatali helyszínrajzán még jól látszik a teraszt övező valamikori rézsű. Szintén az ötvenes években alakítanak ki a vétkes „burzsoá” lakban négy szükséglakást. A hetvenes évektől javul a ház helyzete: kanadai, később afgán követségnek ad otthont. 2002-ben adják el az épületet, mikor is magánszemély tulajdonába kerül, aki – rendkívül dicséretes, példaadóan európai módon – a műemlékvédelmi hatósággal együttműködve meghívásos tervpályázatot ír ki. A feladat szinte lehetetlennek tűnik: egy háromgyermekes nagypolgári életre vágyó család korszerű otthonát megalkotni a százhatvan éves házban. De a nyertes Eleőd Ákos ennél is nehezebb feladatot old meg: egyben a házhoz méltó földszinti térrendszert alkot, az oldaltengelyek újrakészítésével, megfelelő méretű előszoba létrehozásával, a megközelítés illő térsorának megalkotásával és számos utólagos módosítás vadhajításainak lenyesésével.

Műemlékeknél azt szokták mondani, legjobb az eredeti funkció helyreállítása, ami ebben az esetben – nem úgy, mint például egy vár esetében – majdnem lehetséges. Azért csak majdnem, mert a valamikor Hendrich Ferenc csokoládégyáros nyaralója nyilvánvalóan kisebb helyigényű volt, mint egy mai sokgyermekes család otthona. Hasonló probléma merült fel a kerület egy másik villájánál, a Barabás-villánál, amely ház jól példázza: gyakran az élet oly mértékű megváltozását kell konstatálnunk, hogy az eredetitől idegen funkció, a kulturális hasznosítás a háznak jobbat tesz. A kerületi önkormányzat és a kulturális tárca mulasztása, hogy az épület sorsa nem vehetett ilyen fordulatot – talán még egyszer vesz.

Mindazonáltal a nem elméleti, hanem nagyon is valódi feladatot az építész éppoly példaszerűen oldotta meg, ahogyan ahhoz a már említett módon a tulajdonos is hozzáállt. A földszinti térsorának rendezése, és mesterszintű újrakészítése mellett alapkövetelményként állította maga elé az utcai homlokzatok változatlan megőrzését. Ez tökéletesen sikerült, a mai járó-kelő nem vesz észre semmit a család fontos életteréről szolgáló tetőtérbeépítésből. Tökéletes megoldás és jó gondolat a timpanon mögé a tetősíkba rejtett bevilágítás, illetve a hátsó, nyugati homlokzat életre keltése. Érthető a törekvés az új és a régi elválasztására – ahogy a műemlékes elvek ezt megkövetelik –, de talán lehetett volna még erőteljesebb kontraszttal anyagot választani (üveget? fát?). Ezzel együtt a választott megoldás nagyon otthonos, békességet, harmóniát árasztó.

Nem lehet eléggé kifejezni örömünket afelett, hogy értő kezekbe került a hányatott sorsú ház. Újra az a nagypolgári élet tölti meg az épületet, amely keretéül valaha épült. Nem lehet eléggé dicsérni azt az értékelvű hozzáállást, mellyel a család a történelmi falakat tiszteli, elfogadva a bizonyára nehéz kompromisszumokat, és nem lehet eléggé méltatni az értő, értékőrző építészeti találékonyságot, mely megtalálta a XIX. század közepi esztétika és a XXI. század eleji komfort közötti érzékeny egyensúlyt.

A műemlék, –és ez nem az építető, és nem az építész hibája– eredeti környezetétől megfosztva, jelenlegi funkciójával, és ebből következő zártságával minden erénye mellett sem tudhatott arculatformálónak, környezete meghatározó elemévé válni.